

2019

PILAR 3

Offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravforskriften

1.	INNLEDNING	3
2.	ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK I 2019	4
3.	KAPITALDEKNING	5
4.	ICAAP– VURDERING AV SAMLET KAPITALBEHOV	10
5.	RISIKO- OG KAPITALSTYRING	12
6.	INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE	15

1. INNLEDNING

Pilar 3-rapporten inneholder opplysninger om risikostyring, risikomåling og kapitaldekning i henhold til kravene om rapportering i EUs kapitalkravsregelverk (CRR/CRD IV) og EBAs anbefalinger.

Kapitaldekningsregelverket er satt sammen av tre pilarer og skal sikre at finansforetakene har nok kapital til å møte sine forpliktelser og motstå uventede tapshendelser.

Pilar 1 er minimums- og bufferkravene til ansvarlig kapital i foretakene.

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som bankene kan velge for å beregne kapitalkravet under pilar 1. De ulike metodene er vist i figuren nedenfor:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standard-metoden	Standard-metoden	Basis-metoden
Grunnleggende IRM-metode ¹⁾	Interne målemetoder ¹⁾	Sjablong-metoden
Avansert IRB-metode ¹⁾		AMA-metoden ¹⁾

1) Metodene krever godkjenning fra Finanstilsynet

SpareBank 1 Østfold Akershus beregner kapitalkravet etter standardmetoden for kredittrisiko og markedsrisiko. Operasjonell risiko beregnes etter basismetoden. Dette innebærer isolert sett en mer konservativ måling av risiko enn tilfellet er ved bruk av interne kredittrisikomodeller.

Pilar 2 stiller krav til årlige interne vurderinger av kapitalbehovet (ICAAP) og likviditetsbehovet (ILAAP). Kapitalbehovet skal dekke risikoer som det ikke er tatt hensyn til eller ikke i tilstrekkelig grad er tatt hensyn til i beregning av minimumskravet etter pilar 1.

Pilar 3 er krav til offentlig informasjon om kapital og risikoforhold.

Formålet med dette dokumentet er å presentere finansiell informasjon som kan bidra til at markedsaktører er bedre i stand til å vurdere:

- Bankens risikonivå
- Styling og kontroll med de ulike risikoene
- Soliditet og kapitalbehovsvurderinger

Som hovedregel oppdateres dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer med betydning for vurderingen av konsernets finansielle stilling vil dokumen-

tet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital er tilgjengelig i konsernets kvartalsrapporter.

Det henvises også for øvrig til SpareBank 1 Østfold Akershus hjemmeside www.sparebank1.no/nb/ostfold-akershus/

Om SpareBank 1 Østfold Akershus

HISTORIKK

Banken har en lang og tradisjonsrik historie, med flere lokale konsolideringer. Fredrikshald Sparebank ble etablert i 1835, og skiftet navn til Halden Sparebank i 1971. Rygge Sparebank etablert i 1857, Vaaler Sparebank etablert i 1896, og Soon Sparebank etablert i 1918, ble fusjonert i 1971 til Rygge-Vaaler Sparebank. 1. november 2011 fusjonerte Halden Sparebank og Rygge-Vaaler Sparebank til SpareBank 1 Østfold Akershus.

I SpareBank 1 Østfold Akershus jobber vi for kunden og kundens økonomi hver dag. Sammen skaper vi verdier, for kunden, næringslivet og samfunnet i Viken sør øst (Østfold Akershus syd).

FORRETNINGSOMRÅDER

SpareBank 1 Østfold Akershus tilbyr gode løsninger innen Finansiering, Betalingsformidling, Sparing, Forsikring og Eiendomsmedling. Vårt mål er å spille kunden god, noe vi gjør gjennom å være tett på kundens hverdag og behov, og å sikre at alle jobber sammen til det beste for kunden.

MARKEDSOMRÅDE

SpareBank 1 Østfold Akershus geografiske markedsområde omfatter Viken sør øst (Østfold Akershus syd). Konsernet har totalt syv kontorer plassert i Halden, Sarpsborg, Fredrikstad, Askim, Moss, Vestby og Drøbak. Vårt kundesenter er åpent mellom kl. 07 og 24 hver dag, 365 dager i året.

RESSURSFORVALTNING

Innenfor de satsningsområder som er beskrevet i forretningsideen, skal ressursene anvendes på den måten som gir best avkastning på anvendt kapital, til beste for eierne av egenkapitalbevis, kundene, ansatte og distriktet.

SPAREBANK 1-ALLIANSEN

SpareBank 1- alliansen er et bank- og produktsamarbeid. Alliansen er samlet sett en av de største tilbyderne av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. Bankene i SpareBank 1-alliansen distribuerer SpareBank 1

Gruppens produkter og samarbeider på sentrale områder som merkevare, arbeidsprosesser, kompetansebygging, IT-drift, systemutvikling og innkjøp. Alliansen har inngått strategiske samarbeidsavtaler med LO og LOs fagforbund.

SpareBank 1-alliansen består av totalt 14 selvstendige banker samt SpareBank 1 Gruppen AS med datterselskaper.

Et overordnet mål for SpareBank 1-alliansen er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurranseevne, lønnsomhet og soliditet.

Samtidig representerer SpareBank 1-alliansen et konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå. SpareBank 1-alliansen er samlet sett en av de største tilbydere av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. For å oppnå felles mål har bankene i alliansen etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen i alliansen er i hovedsak rettet mot personmarkedet, små og mellomstore bedrifter og forbund tilknyttet LO.

2. ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK I 2019

NØKKELTALL FOR ÅRET:

- Resultat etter skatt: 403,6 mill. kr (358,2 mill. kr)
- Rentenetto inkl. kredittforetak: 501,1 mill. kr (454,3 mill. kr) / 1,53 % (1,49 %)
- Tapsprosent inkl. kredittforetak: -0,01 % (0,02 %)
- Egenkapitalavkastning: 12,1 % (11,6 %)
- Resultat pr. egenkapitalbevis: kr 30,5 (kr 27,1)
- Ren kjernekapitaldekning forholdsmessig konsolidert: 17,8 % (16,1 %)
- 12 mnd. utlånsvekst PM inkludert overføring til kredittforetak: 4,1 % (7,3 %)
- 12 mnd. utlånsvekst BM inkludert overføring til kredittforetak: 6,0 % (7,3 %)
- 12 mnd. innskuddsvekst: 7,3 % (11,0 %)
- Innskuddsdekning: 80,5 % (75,9 %)

3. KAPITALDEKNING

Kapitaldekningen er beregnet i henhold til norsk regelverk som er i tråd med EUs kapitaldekningsregelverk for kredittinstitusjoner (CRR/CRD IV). Dette innebærer at foretakene må oppfylle regulatoriske minstekrav inkludert bufferkrav og pilar-2 krav.

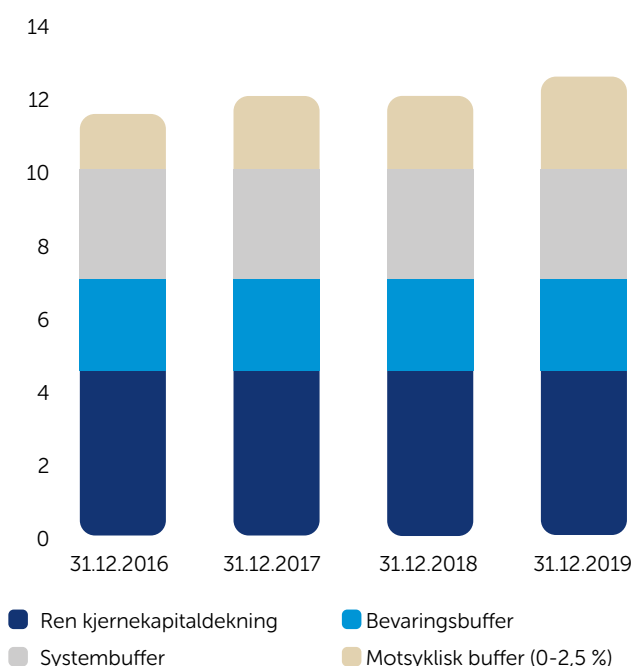
Alle banker, kredittforetak, finansieringsforetak og holdingforetak i finanskonsern skal til enhver tid ha en ren kjernekapitaldekning på 4,5 prosent av foretakets beregningsgrunnlag. Kjernekapitaldekningen og total kapitaldekning skal henholdsvis være minst 6 prosent og 8 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg til minstekravene til ansvarlig kapital skal foretakene ha kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital.

Konsernet må ha følgende kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital:

- Bevaringsbuffer på 2,5 %
- Systemrisikobuffer 3,0 % (4,5 % fra utgangen av 2022)
- Motsyklisk buffer 2,5 %
- Buffer for systemviktige institusjoner (ikke gjeldende for SpareBank 1 Østfold Akershus)

Med bakgrunn i SpareBank 1 Østfold Akershus sin egen evaluering av risiko- og kapitalbehovet (ICAAP) fastsatte

Ren kjernekapitaldekning

Oppbygging av kapitalkravet etter pilar 1 ikke systemkritisk bank

Finanstilsynet i juni 2019 i sin SREP-vurdering et pilar 2-kravet til 1,7 % av risikovektet volum (RWA), dog 270 mill. kr. Kravet ble fastsatt etter en helhetsvurdering av SpareBank 1 Østfold Akershus sine risikoer, særlig knyttet til konsentrasjonsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Pilar 2-kravet trådte i kraft 30. juni 2019.

SpareBank 1 Østfold Akershus er definert å være en ikke-systemkritisk bank. Konsernet benytter standardmetoden for å beregne kredittrisiko og markedsrisiko samt basismetoden for å beregne operasjonell risiko i sin beregning av regulatoriske minstekrav. Det innebærer isolert sett en mer konservativ måling av risiko enn tilfellet er ved bruk av interne risikomodeller (IRB-godkjente modeller). Fra og med 2018 foretar banken forholdsmessig konsolidering av eierandeler i samarbeidende gruppe, jf. Finansforetaksloven § 17-13. Banken foretar forholdsmessig konsolidering for eierandeler i SB1 Boligkreditt AS, SB1 Næringskreditt AS, SB1 Kredittkort AS, SB1 Finans Midt-Norge AS og BN Bank ASA. I tillegg er full innfasing av overgangsregelverket under CRD IV gjennomført.

Bankens investering i datterselskap har så langt falt inn under størrelsesunntaket i Forskrift om kapitalkrav og nasjonaltilpasning av CRR/CRD IV § 17 og det har derfor ikke vært utarbeidet kapitaldekning på konsolidert nivå. I februar 2019 kjøpte banken 100 % aksjene i Varnaveien43E Kontor AS som eier bankens nye hovedkontor. Det innebærer at banken ikke lenger faller inn under størrelsesunntaket. Det utarbeides og rapporteres kapitaldekning på konsolidert nivå fra og med 2. kvartal 2019.

Soliditetsmål

Sparebank 1 Østfold Akershus overordnede strategiske mål settes ut fra at de skal underbygge en moderat til lav risikoprofil. Dette innebærer et prinsipp om at soliditet er overordnet alle andre økonomiske mål, herunder krav til lønnsomhet og egenkapitalavkastning.

Konsernets soliditet uttrykkes gjennom den regulatoriske kapitaldekningen og gjennom en intern målsetning basert på en samlet vurdering av underliggende risiko (ICAAP-prosessen). Ved fastsettelse av kapitalnivået skal det tas hensyn til:

- Konsernets strategiske målbilde
- Makrosituasjonen
- Myndighetskrav i forhold til kapitaldekning
- Funding- og egenkapitalmarkedets krav til kapitalnivå
- Risikotoleranse

Det fastsatte kapitalnivået skal sikre at SpareBank 1 Østfold Akershus har en tilstrekkelig kapital til å oppfylle offentlig pålagte myndighetskrav i forhold til kapitaldekning, og interne mål til kapital i forhold til underliggende risiko i virksomheten (ICAAP)

Styret vedtok kapitalnivå for 2019:

- Ren kjernekapitaldekning: 15 %
- Kjernekapitaldekning: 16 %
- Kapitaldekning: 18 %

Målet for kjernekapitaldekning og målet for total kapitaldekning ble endret i januar 2020 til henholdsvis 16,5 % og 18,5 %. Målet for ren kjernekapitaldekning er uendret.

Styret ønsker å følge utviklingen i kapitalsituasjonen hos konkurrentbankene i Norge og Norden løpende. Banken ønsker ikke å skille seg negativt ut fra konkurrentene på dette området selv om bankens egen kapitalbehovsberegning ut fra risiko tilsier at banken kan legge seg på et lavere nivå. Revurdering av rammer og målsetninger for kapitalnivå vil løpende være et aktuelt tema for bankens styre.

For å sikre fleksibilitet i forhold til å styrke kapitaldekningen vil administrasjonen og styret sørge for at det til enhver tid foreligger fullmakt fra Representantskapet til å hente inn fondsobligasjoner og/eller ansvarlig lån. Inneværende år er fullmakten benyttet både til å hente inn fondsobligasjon og ansvarlig lån. Fullmakten vil fornyes i Representantskapsmøte i 2020.

ENDRINGER I RAMMEBETINGELSER

Første del av SMB-rabatten ble innført 31.12.2019. Dette har gitt en reduksjon i beregningsgrunnlaget på ca. 300 mill. kr ved utgangen av 2019. På samme tidspunkt ble gulvet til IRB-bankene (Basel 1-gulvet) fjernet. Dette er noe lavere enn det som er estimert og rapportert tidligere. Bortfall av Basel 1-gulvet i selskap som forholdsmessig konsolideres ga en reduksjon i beregningsgrunnlaget på forholdsmessig konsolidert nivå på ca. 1.300 mill. kr.

I desember 2019 økte Finansdepartementet systemrisiko-bufferkravet fra 3 % til 4,5 % gjeldende for standardbanker fra utgangen av 2022. I henhold til Finansdepartementets uttalelser gjenspeiler ikke økningen i systemrisikobufferkravet endringer i det generelle risikobildet, men en omlegging av virkemiddelbruken, hvor mer risiko skal dekkes av pilar 1.

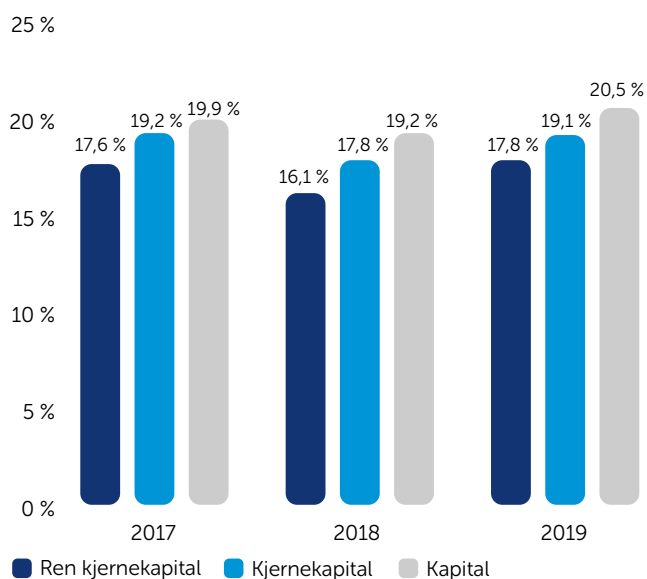
Baselkomiteen har foreslått en ny standardmetode for beregning av kredittrisiko, nye regler for beregning av operasjonell risiko og nye regler for beregning av markedsrisiko. Det er ikke gjort estimat på effekten av dette i ICAAP-beregningen for den kommende 3 års perioden da dette foreløpig kun er et forslag til nytt regelverk.

Regulatorisk kapitaldekning (pilar 1)

Forholdsmessig konsolidering (hele tusen kroner)	31.12.2019	31.12.2018
Ren kjernekapital	3 012 221	2 760 834
Kjernekapital	3 223 140	3 049 532
Ansvarlig kapital	3 452 465	3 283 838
Totalt beregningsgrunnlag	16 877 449	17 103 655
Ren kjernekapitaldekning*	17,8 %	16,1 %
Kjernekapitaldekning*	19,1 %	17,8 %
Kapitaldekning*	20,5 %	19,2 %
Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage ratio)*	10,1 %	8,8 %

*sammenligningstall viser forholdsmessig konsolidering morbank

Morbank			Konsern	
31.12.2019	31.12.2018	(hele tusen kroner)	31.12.2019	31.12.2018
1 238 814	1 238 817	Egenkapitalbevis	1 238 814	
246 531	246 531	Overkursfond	246 531	
1 290 920	1 123 741	Utjevningfond	1 290 920	
189 661	178 240	Grunnfondskapital	189 661	
11 637	8 958	Fond for urealiserte gevinster	11 637	
- 5 444		Annen egenkapital	215 382	
		Føringer direkte mot egenkapital som ikke skal medregnes		
		Delårsresultat som kan medregnes		
2 972 120	2 796 288	Sum balanseført egenkapital ex. hybridkapital	3 192 945	
		- 1 715 Andre immatrielle eiendeler		
- 16 346	- 16 540	Justering i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	- 16 346	
- 30 931	- 27 605	Tilleggsfradrag i ren kjernekapital som institusjonen anser som nødvendige	- 30 931	
- 817 210	- 687 852	Frdrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	- 939 495	
2 107 632	2 062 576	Sum ren kjernekapital	2 206 173	
		150 000 Hybridkapital	150 000	
- 3 701	- 3 512	Frdrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	- 3 764	
	76 000	Fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsregler		
2 253 932	2 288 688	Sum kjernekapital	2 352 410	
		150 921 Tilleggskapital	150 921	
- 8 023	- 7 804	Frdrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	- 8 159	
2 396 830	2 430 884	Sum ansvarlig kapital	2 495 172	
		Risikoveid beregningsgrunnlag		
11 641 862	11 400 504	Kreditt- motparts,- og forringelsesrisiko	11 636 513	
1 385 143	1 176 441	Operasjonell risiko	1 457 380	
15 654	3 444	CVA-tillegg (motpartsrisiko derivater)	15 654	
13 042 659	12 580 388	Beregningsgrunnlag	13 109 547	
16,2 %	16,4 %	Ren kjernekapitaldekning	16,8 %	
17,3 %	18,2 %	Kjernekapitaldekning	17,9 %	
18,4 %	19,3 %	Kapitaldekning	19,0 %	
9,7 %	10,0 %	Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage Ratio)	10,1 %	
		Bufferkrav		
326 066	314 510	Bevaringsbuffer (2,5%)	327 739	
326 066	251 608	Motsyklisk buffer (2,5%)	327 739	
391 280	377 412	Systemrisikobuffer (3,0%)	393 286	
1 043 413	943 529	Sum bufferkrav til ren kjernekapital	1 048 764	
586 920	566 117	Minimumskrav til ren kjernekapital (4,5%)	589 930	
477 300	552 929	Tilgjengelig ren kjernekapital utover bufferkrav	567 480	

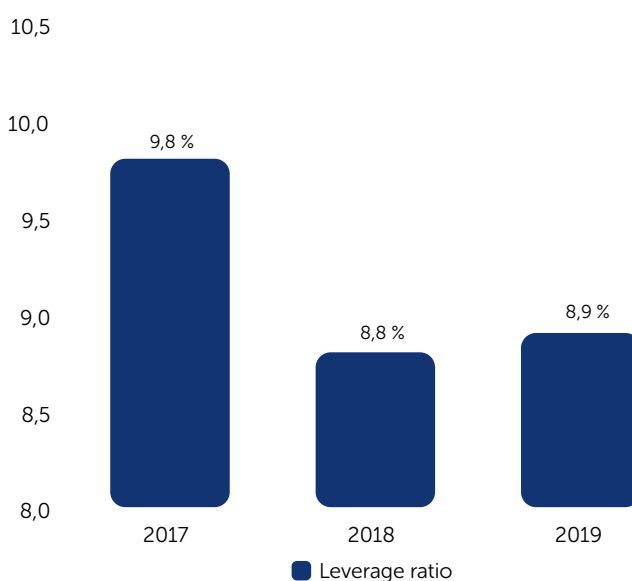
Ved utgangen av 2019 ble soliditeten på konsern forholdsmessig konsolidert beregnet til:

- Ren kjernekapital 17,8 %
- Kjernekapitaldekning 19,1 %
- Kapitaldekning 20,5 %

Leverage ratio (LR) – uvektet kjernekapitalandel

I CRD IV ble det også innført et ikke risikobasert kapitalkrav, Leverage ratio/Uvektet kjernekapitalandel. Foretakene skal til enhver tid ha en uvektet kjernekapitaldekning som utgjør minst 3 % av institusjonens eksponering. I tillegg må alle banker ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer som utgjør minst 2 % av institusjonens eksponering. Minimumsnivå for SpareBank 1 Østfold Akershus er dermed 5 %, styret har imidlertid fastsatt en nedre grense på uvektet kjernekapitaldekning på 6 %.

Utviklingen i leverage ratio følger av tabellen nedenfor.

UTVIKLING BEREGNINGSGRUNNLAGET (RISIKOVEKTET VOLUM)

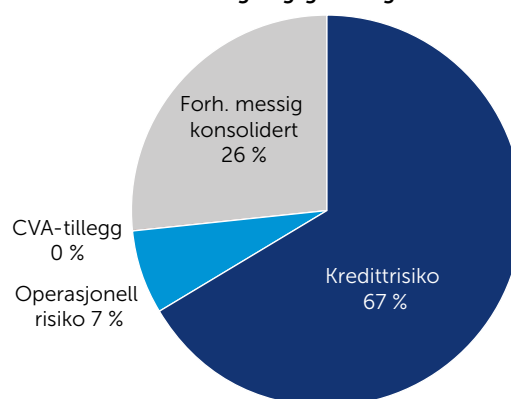
Beregningsgrunnlaget er et risikovektet mål på foretakets eksponering mot kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Minstekravet til ansvarlig kapital er 8 % av risikovektet volum for kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko. SpareBank 1 Østfold Akershus benytter standardmetoden for å komme fram til beregningsgrunnlaget for kredittrisiko og markedsrisiko samt basismetoden for å komme fram til beregningsgrunnlaget for operasjonell risiko. Beregningsgrunnlaget benyttes også for beregningen av bufferkravene og er grunnlaget for beregningen av kapitaldekningskrav.

Utviklingen i beregningsgrunnlaget framgår av figurene til høyre. Beregningsgrunnlaget i 2019 består av 91 % kredittrisiko (kredittrisiko og forholdsmessig konsolidert). Dette er en reduksjon på 2 prosentpoeng fra 2018. Tilsvarende øker operasjonell risiko fra 2018 til 2019.

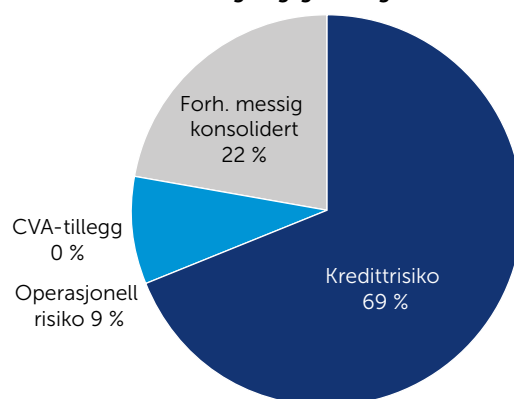
Figuren under viser de ulike kategoriene i beregningsgrunnlaget i 2019 hvor kategoriene foretak og engasjementer med pant i eiendom er størst.

Beregningsgrunnlag 2018*

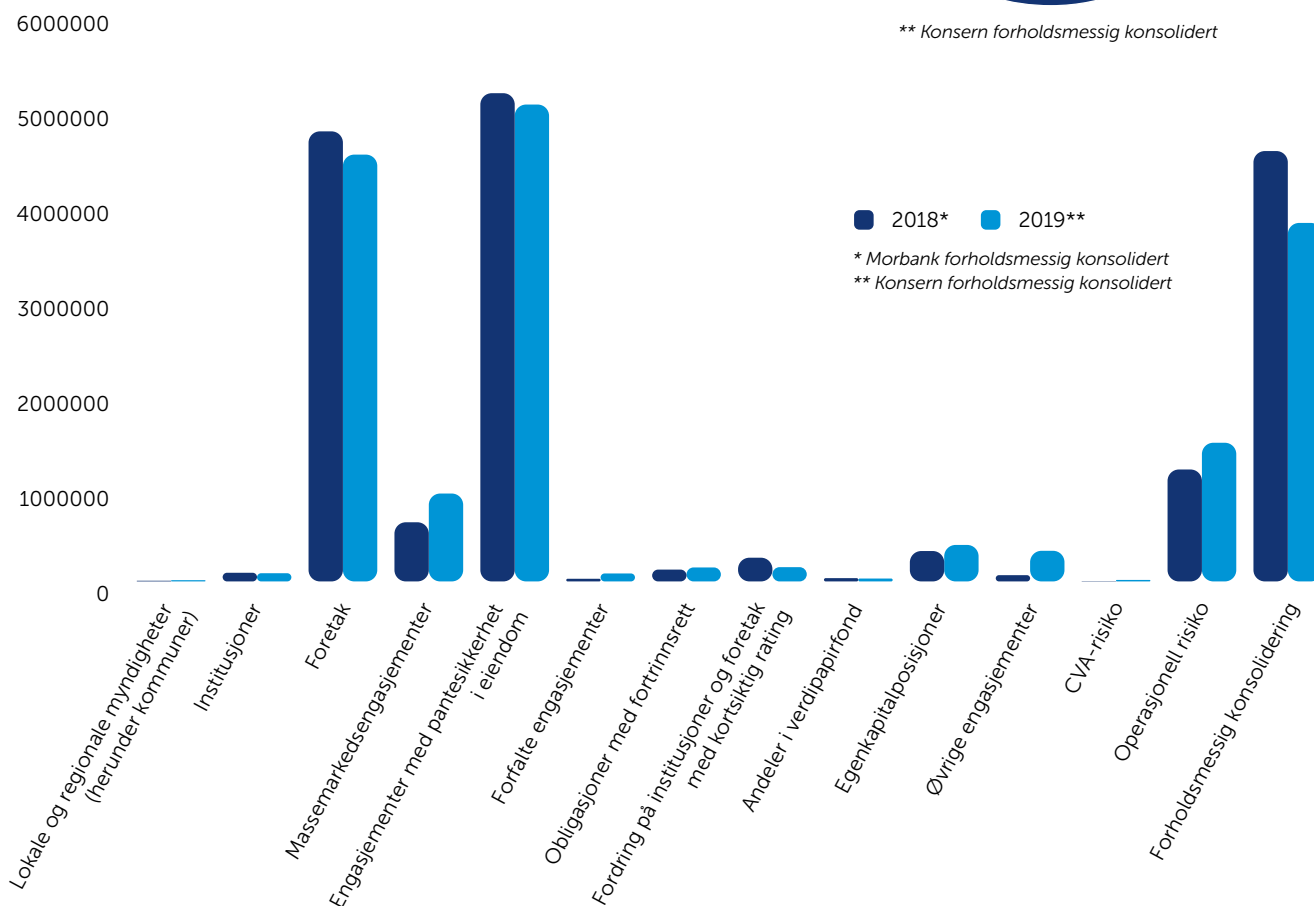

* Morbank forholdsmessig konsolidert

Beregningsgrunnlag 2019**

** Konsern forholdsmessig konsolidert

4. ICAAP– VURDERING AV SAMLET KAPITALBEHOV

Pilar 2 i kapitaldekningsregelverket krever at bankene gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess, Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP), for å vurdere konsernets samlede kapitalbehov. Kapitalvurderingen skal vise minimumskravet i pilar 1 for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko, samt kapitalbehov til risikoer som ikke dekkes av pilar 1, men av pilar 2-risikoer. Kapital som er benyttet til å dekke minimumskravet og det samlede bufferkravet i pilar 1, kan ikke benyttes til å dekke pilar 2-risikoer. Vurderingen av risikonivå og kapitalbehov skal gjennomføres og dokumenteres minst én gang i året eller oftere dersom det er vesentlige endringer i foretakets rammebetingelser, aktivitetsnivå eller risiko-forhold som gjør dette naturlig.

Formålet med prosessen er å sikre en strukturert og dokumentert prosess for vurdering av konsernets risikoprofil i den hensikt å skape sikkerhet for at konsernet har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten. I tillegg skal konsernet ha en strategi for å opprettholde et tilstrekkelig kapitalnivå.

Konsernets prosess omfatter morbanken, datterselskaper og eierposter i tilknyttede selskaper/felleskontrollerte virksomheter. Metoder og føringer gitt av Finanstilsynet er lagt til grunn for beregning av kapitalbehovet.

Finanstilsynet skal overvåke og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav. Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tiltak om de ikke er tilfreds med resultatene av prosessen.

Finanstilsynet ferdigstilte i juni 2019 sin SREP-vurdering av SpareBank 1 Østfold Akershus. Pilar 2-kravet ble satt til 1,7 % av risikovektet volum, dog 270 mill. kr. Kravet ble fastsatt etter en helhetsvurdering av SpareBank 1 Østfold Akershus' risikoer, særlig knyttet til konsentrasjonsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Pilar 2-kravet trådte i kraft 30. juni 2019.

Konsernet overvåker kontinuerlig sammensetningen og nivået på de risikoene som foretaket er utsatt for eller kan bli utsatt for. Det samme gjelder kvaliteten på styring av og kontroll med de ulike risikoene og vurdering om sammensetning og fordeling av foretakets samlede kapital er tilpasset risikonivået. Vurderingen omfatter alle vesentlige risikoer som kan påvirke foretakets evne til å overholde sine forpliktelser ved forfall. Vurderingene inkluderer også stresstester.

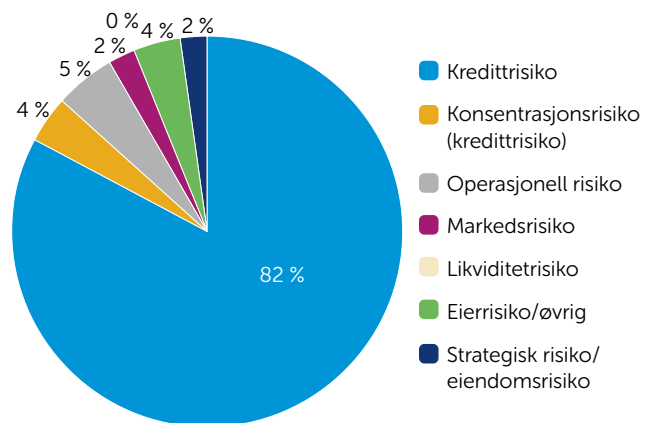
Økonomisk kapital

Økonomisk kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle mulige tap, har konsernet fastsatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av de neste 12 måneder.

Det er lagt til grunn regulatoriske metoder for beregning av risikojustert kapital under pilar 1 og pilar 2.

Diagrammet nedenfor viser fordeling av risikojustert kapital per 31.12.19

Andel kapitalbehov per risikokategori

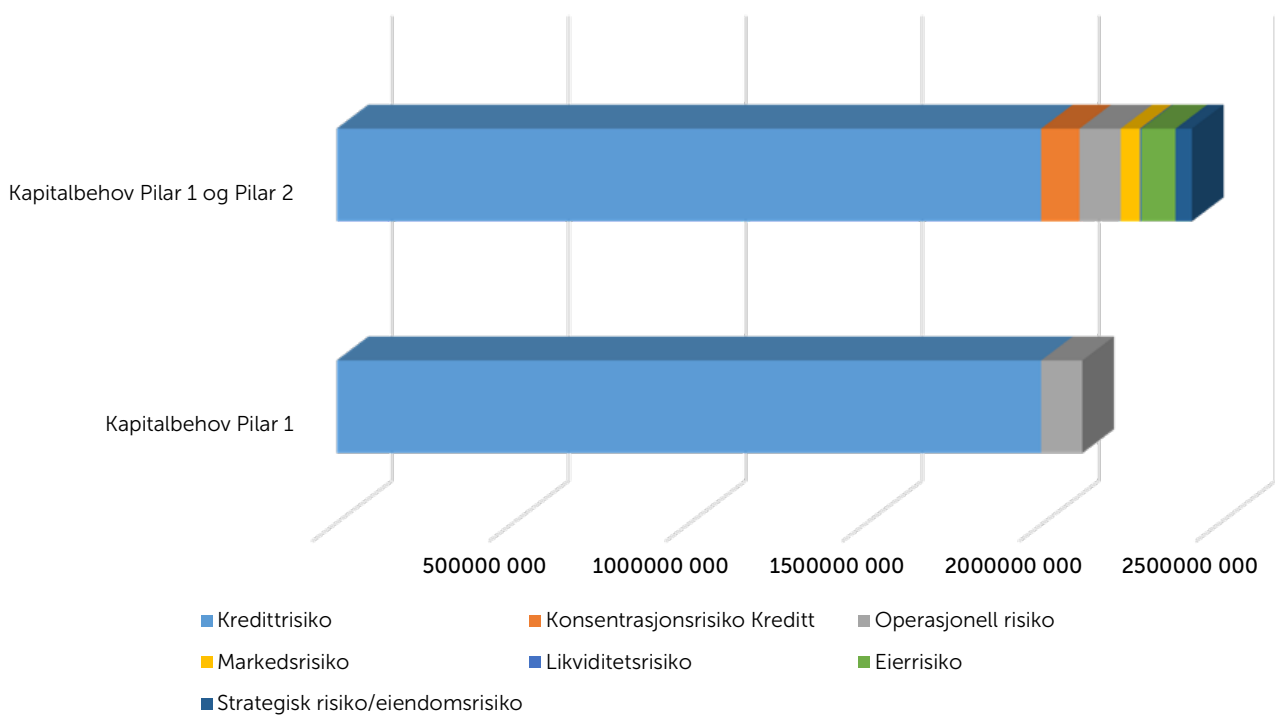
Figuren viser at den største risikokategorien er kredittrisiko som står for 82 % av det totale risikobildet. I kredittrisiko inngår foruten ordinær kredittrisiko også konsentrasjonsrisiko. Markedsrisiko utgjør 2 %, operasjonell risiko 5 % og eierrisiko 4%.

Sammenligning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov

Det er en målsetning å sikre at konsernet har tilstrekkelig kapital til å oppfylle myndighetskrav i forhold til kapitaldekningsreglene med god margin, samt ivareta vernet av konsernets egenkapitalbevisiere og långivere.

Figuren nedenfor viser en sammenligning av kapitalbehovsberegningen gjennomført ved utgangen av 2019 for Pilar 1 og Pilar 2 for SpareBank 1 Østfold Akershus.

Kapitalbehov

5. RISIKO- OG KAPITALSTYRING

Formål

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank1 Østfold Akershus arbeider med å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske målbilde, samt sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og kvalitet.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å tilstrebe en effektiv kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategier.
- Å unngå at uventede hendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.

Konsernet skal ha middels til lav risikoprofil, og har som målsetting å opprettholde god soliditet.

Roller og ansvar

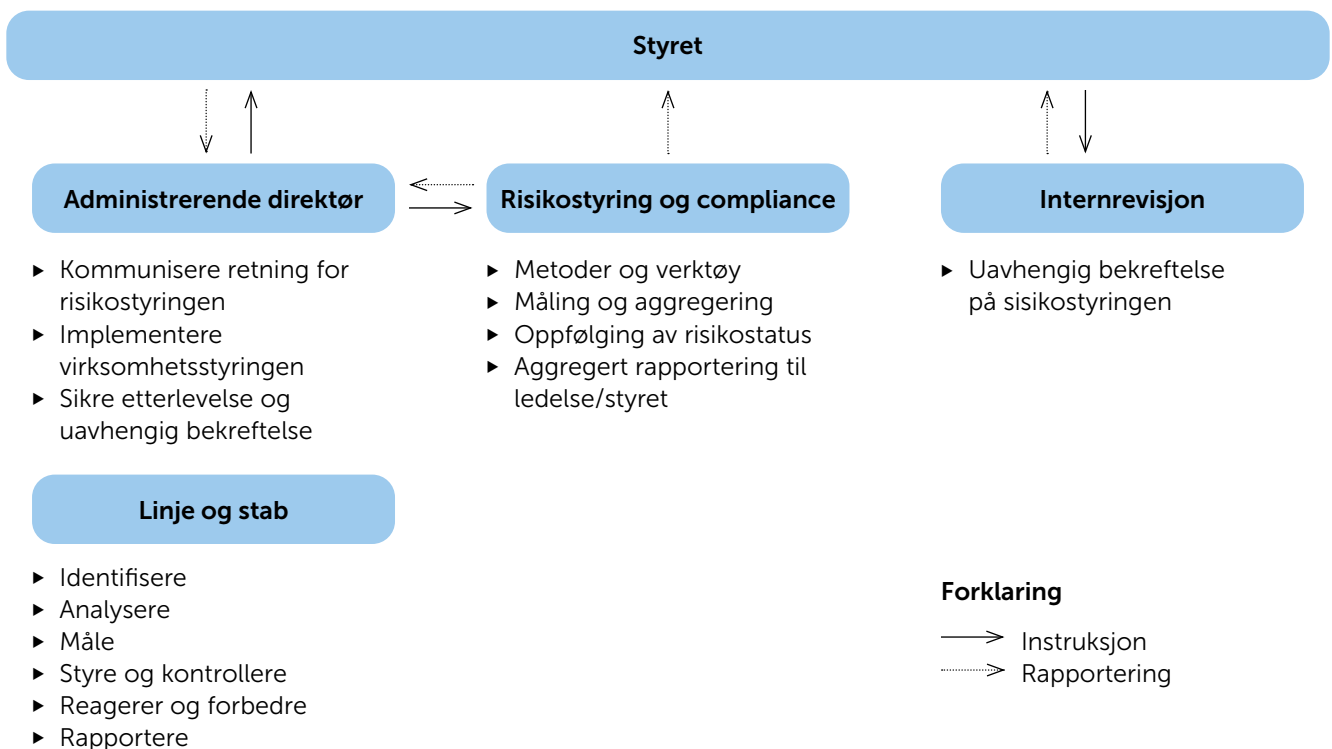
I arbeidet med effektiv og hensiktsmessig risikostyring og internkontroll er risikokulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Konsernet jobber kontinuerlig

med å bygge og videreutvikle en sunn og god risikokultur. Fokus på gode holdninger, adferd og arbeidspraksis, systematisk arbeid med å identifisere og vurdere risiko og etablere og evaluere tiltak bidrar til en sunn og god risikokultur. SpareBank 1 Østfold Akershus har etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Risikostyring og internkontroll ivaretas av tre forsvarslinjer i henhold til figuren under.

Førstelinjeforsvar består av konsernets operative funksjoner som i sitt daglige arbeide skal sørge for å etablere, styre og følge opp internkontroll innenfor eget ansvarsområde for å nå fastsatte mål knyttet til effektiv drift, pålitelig finansiell rapportering og risikostyring og etterlevelse av lover og regler. Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Andrelinjeforsvar er en uavhengig kontrollfunksjon som overvåker og rapporter risikobildet i konsernet og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Funksjonen flagger utviklingstrender for eksisterende risikoer og potensielle nye trusler/muligheter og bistår organisasjonen i arbeidet med å iverksette og implementere effektive prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere risiko.

Tredjelinjeforsvar konsernets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger knyttet til forbedringer i konsernets risikostyring blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har ren kjernekapital som er forsvarlig ut i fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy standard. Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til fokus på sentrale oppgaver.

ELEMENTER I RISIKO- OG KAPITALSTYRINGEN

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig risiko- og kapitalstyring er virksomhetsstyringen bygget på følgende rammeverk:

- Konsernets strategisk målbylde
- Organisering og bedriftskultur/risikokultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Det er gitt en nærmere beskrivelse av de enkelte elementene nedenfor.

Strategisk målbylde: Det gjennomføres årlig revisjon av konsernstrategi og underliggende forretningsstrategier. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbylde slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

Bedriftskultur/risikokultur: I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er risikokulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Konsernet jobber kontinuerlig med å bygge og videreutvikle en sunn og god risikokultur. Fokus på gode holdninger, adferd og arbeidspraksis, systematisk arbeid med å identifisere og vurdere risiko og

etablere og evaluere tiltak bidrar til en sunn og god risikokultur. Sparebank 1 Østfold Akershus har etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen

Ledelsesfilosofi og styringsprinsipper er også avgjørende i en helhetlig risikostyring. Konsernet har med bakgrunn i dette etablert en ledelsesplattform kalt «RESER» som bygger på følgende 5 grunnpillarer for leder på alle nivåer:

RESULTATORIENTERTE – ENGASJERENDE – SYNLIGE – EMPATISKE – ROLLEMODELLER

Resultat- og kundeorienterte

- Setter mål og krav til prestasjoner sammen med sine medarbeidere
- Følger jevnlig opp resultater/prestasjoner og tilrettelegger for at den enkelte og teamet når fastlagte mål
- Inspirerer og utvikler sine medarbeideres kompetanse

Engasjerende

- Anerkjenner og verdsetter sine medarbeidere gjennom ros og tilbakemeldinger
- Oppmuntrer og tilrettelegger for medarbeideres ansvarlighet, selvstendighet og utvikling
- Sørger for involvering og medvirkning i prosesser

Synlige

- Er tilgjengelig og støtter sine medarbeidere
- Er tydelig og viser handlekraft ved å ta beslutninger i tråd med bankens strategi
- Kommuniserer tydelig og bidrar til helhetsforståelse gjennom å synliggjøre bakgrunn for beslutninger

Empatiske

- Har intuisjon og evne til innlevelse i andres situasjon
- Viser omsorg og tilrettelegger for medarbeideres behov i forhold til individuell livs- og arbeidssituasjon
- Har evne til å bygge relasjoner og tillit

Rollemodeller

- Fremstår som positive rollemodeller som etterlever bankens visjon, verdier, strategi og etiske retningslinjer
- Er fremtidsrettede og bidrar til utvikling og forbedring av organisasjonen og prosesser
- Er bevisst og reflekterende omkring sitt lederskap

Risikokartlegging: Prosessen for risikokartlegging skal være framoverskuende og skal dekke alle vesentlige risikoområder til konsernet. Prosessen gjennomføres minimum årlig og er en integrert del av konsernets strategi- og prognoseprosess.

Risikoanalyse: Det skal gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoens egenskaper med tilhørende årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer skal i den utstrekning det er mulig kvantifiseres gjennom for-

ventet tap og behovet for risikojustert kapital. Primært vil dette gjelde kredittisiko. Kvantifisering skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av de etablerte kontroll- og styrings tiltakene.

Stresstester og scenarioanalyser: Det skal gjennomføres periodiske stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene skal gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene, herunder kreditt-, likviditets- og markedsrisiko. Disse skal ta hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

Risikostrategier: I risikostrategiene skal styret definere ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene skal revideres årlig.

Kapitalstyring: SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- En effektiv kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske mål og vedtatte forretningsstrategi.
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra den valgte risikoprofil.
- Konkurransedyktig avkastning.
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene.
- Utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde.
- At ingen enkelthendelse skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbildet skal det årlig utarbeides en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til framskriving av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse framskrivingene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i framskrivingene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset SpareBank 1 Østfold Akershus nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske mål.

SpareBank 1 Østfold Akershus hadde ved utgangen av 2019 en strategisk målsetting om ren kjernekapitaldekning på 15 %, kjernekapitaldekning på 16 % og kapitaldekning på 18 %.

De vedtatt nedre grenser skal sikre en tilstrekkelig kapital til å:

- oppfylle myndighetenes krav
- ivareta vernet av konsernets kreditorer

Rapportering, oppfølging og overvåking: Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde, og de skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør.

Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang til tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling Risikostyring/ Compliance og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen, henholdsvis hvert kvartal og månedlig.

Beredskapsplaner: Bankens kjernevirksomhet er å ta bevisst og akseptabel risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekningen, likviditet og drift. SpareBank 1 Østfold Akershus har etablert gjenopprettingsplaner og beredskapsplaner på nevnte områder. Konsernet har utarbeidet en gjenopprettingsplan for konsernet som beskriver tiltak som kan gjennomføres for å håndtere mulige problemer i konsernet og hvordan SpareBank 1 Østfold Akershus sin finansielle stilling kan gjenopprettes når denne er betydelig svekket.

Compliance (etterlevelse): Det er etablert prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover/ forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Dette skal skje gjennom:

- Et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått.
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter.

6. INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE

SpareBank 1 Østfold Akershus eksponeres for en rekke ulike typer risiko. De viktigste risikogrupperne er:

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedscurser som renter, aksjekurser og valutakurser.

Likviditetsrisiko: Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Forretningsrisiko: Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeatferd.

Eierrisiko: Risiko for tap i av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

Omdømmerisiko: Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko: Eierskap i strategisk eide datterselskap. Risiko for svikt i inntjening og kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, eller manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser

Compliance (etterlevelse) risiko: Risiko for at konsernet pådrar seg økonomisk tap og/eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av gjeldende regelverk.

Kredittrisiko

Kredittrisiko representerer det største risikoområdet for konsernet og vedrører alle fordringer på kunder, i hovedsak utlån.

Utlån til privatmarkedet er i hovedsak utlån til boligeiendom. Kvaliteten i privatmarkedsporteføljen vurderes å være god og viser en stabil utvikling gjennom året og tilbakeføringer av nedskrivninger i 2019. 88 % av morbankens brutto utlån er til kunder i bankens primærområde (Viken). 95 % av boliglånene er sikret innenfor 85 % av boligverdien og dette tilsier begrenset tapspotensiale så lenge disse verdiene ikke forringes vesentlig. Kredittrisikoen i privatmarkedet anses å være lav.

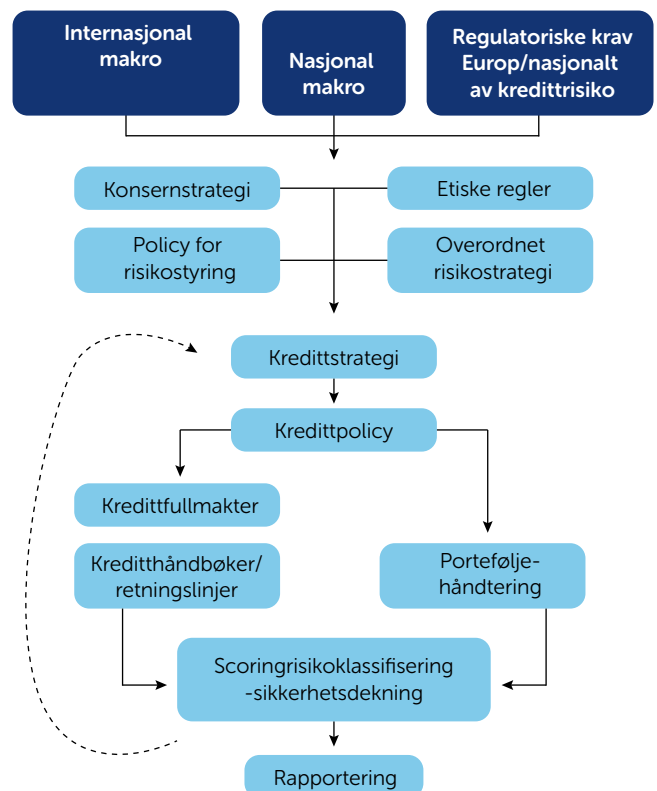
Bedriftskundene er i hovedsak fra bankens primærområdet. Den totale kreditteksponeringen er størst mot nærings-eiendom og eiendomsprosjekter hvor engasjementene er sikret med pant i fast eiendom hvor belåningsgraden er gjennomgående moderat sett opp mot sikkerhetsverdiene. Kontinuerlig fokus på å forbedre risikohåndteringen og lønnsomheten i kredittporteføljen på bedriftsmarkedet har medført at kvaliteten i kredittporteføljen vurderes som god og har vært tilnærmet uendret gjennom 2019.

STYRING OG KONTROLL

Styring av kredittrisiko i SpareBank 1 Østfold Akershus inngår som en del av den helhetlige risikostyringen og skal gjennomføres i tråd med kravene/anbefalingene i:

- Kapitalkravsforskriften
- Finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn

Figuren nedenfor viser hva som ligger til grunn for styring og kontroll av kredittrisikoen.

Konsernstrategi

Konsernstrategien beskriver markeds- og forretningsmessige mål for konsernet og definerer mål og retning for soliditet og kundebehandling. Strategidokumentet utgjør et viktig utgangspunkt for øvrige styringsdokumenter på området.

Etiske retningslinjer

De etiske retningslinjene fungerer som en rettesnor for konsernets virksomhet ved å definere hvilke krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter.

Overordnet risikostrategi

Overordnet risikostrategi er styrets instrument for fastsettelse og styring av konsernets risikoprofil. Med tilhørende. Risikostrategien skal sikre at konsernet styrer risikoen etter ønsket risikoprofil og avkastingsmål.

Policy for risikostyring

«Strategi og policy for risiko- og kapitalstyring» er konsernets interne rammeverk for effektiv styring og kontroll. Dokumentet gir føringer for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risikostyring og skal sikre at konsernet etablerer og vedlikeholder en effektiv og hensiktsmessig risikostyringsprosess. Videre skal dokumentet sørge for at rammeverket tilfredsstillende eksterne krav og forventninger til god risikostyring. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittstrategi

Kredittstrategien angir overordnede prinsipper for kredittgivning. Gjennom fastsettelse av volum og risikobaserte måltall knyttet til portefølje, delportefølje og enkeltkunde defineres ønsket risikoprofil. Dette danner grunnlaget for rapportering og oppfølging av den løpende risikoeksponeringen. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittpolicy

Kredittpolicyen beskriver ansvars- og rollefordeling, og fastsetter mer detaljerte kriterier for kredittvirksomheten. Policyen beskriver hva som er akseptabelt innenfor gitte områder i kredittvurderingen. Hensikten er å sikre at banken opptre ensartet og i tråd med eksterne rammebetingelser (lover og regler) og internt fastsatt risikonivå. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Bevilgningsreglement/kredittfullmakter

Styret delegerer kredittfullmakt til administrerende direktør. Kredittfullmaktene er personlige og skal gjenspeile den enkeltes kompetanse. Kredittfullmaktene differensieres etter volum og risiko. Bevilgningsreglementet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Prosessdokumentasjon/kredittrutiner

Dokumentene regulerer ulike forhold knyttet til den løpende kredittgivning og engasjementsoppfølging, herunder rutiner for oppfølging av misligholdte engasjementer, vurdering av nedskrivningsbehov mv. Dokumentene utarbeides av Kredittsjef og leder for mislighold/spesialengasjement i samråd med forretningsdivisjonene, og vedtas av hhv styret og Adm. Direktør. Dokumentene revideres løpende.

Risikoprising

SpareBank 1 Østfold Akershus etterstreber riktig prising av kreditt risiko og har etablert prismodeller basert på lønnsomhet og risikoklassifiseringssystemet.

Validering

Det gjennomføres validering av kreditt risikomodellene årlig. Valideringsprosessen har til hensikt å etterprøve kreditt risikomodellene og måle modellenes estimater opp imot faktisk utfall i ettertid. I dette ligger validering av misligholds sannsynligheter (PD), eksponering gitt mislighold (EAD), tapsgrad gitt mislighold (LGD) og forventet tap (EL).

Stresstesting

Det gjennomføres periodiske stresstester av kredittporteføljen hvor effekten av stresstestene på forventet tap og risikojustert kapital analyseres og vurderes.

Oppfølging av kreditt risiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innenfor kredittområdet følges opp ved hjelp av et porteføljestyringssystem som inneholder informasjon som gir muligheter for hensiktsmessig oppfølging av porteføljens risikoprofil og utviklingen. Det vektlegges å følge opp risikofordelt portefølje og utviklingen i denne basert på bevegelse mellom risikoklasser (migring), forventet tap, risikojustert kapital og risikojustert avkastning.

Avdelingen Risikostyring/Compliance følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret og konsernledelsen. I tillegg utarbeider avdelingen en månedlig risikorapport til ledere av forretningsområder og rådgivere på utvalgte risikoparametre.

Risikoklassifisering

Risikomodellene for PM og BM er basert på statistiske analyser av historiske sammenhenger, med særlig vekt på inntjening, soliditet og adferd. Modellene er under kontinuerlig videreutvikling og jevnlig validering. Kvantitative valideringer over tid viser høye og stabile rangeringsgenskaper. Observasjonene er på nivå med tall i de øvrige SpareBank 1 bankene.

De viktigste parameterne i kredittmodellene er:

Sannsynlighet for mislighold – PD (Probability of Default):

PD angir sannsynligheten for at en gitt kunde vil misligholde sitt kredittengasjement i løpet av de neste 12 månedene. PD beregnes basert på finansielle og ikke-finansielle faktorer, og danner grunnlag for risikoklassifisering av kreditteksponeringene.

Tap gitt mislighold –LGD (Loss Given Default):

LGD angir det forventede tapet som kan oppstå dersom en kunde misligholder sine forpliktelser samtidig som det er en nedgangskonjunktur. LGD tar hensyn til sikkerhetsverdier. Det benyttes syv klasser for klassifisering av engasjementet etter sikkerhetsdekning.

Sikkerhetsklasse	Sikkerhetsverdi (realisasjonsverdi)
1	over 120 %
2	over 100 %
3	over 80 %
4	over 60 %
5	over 40 %
6	over 20 %
7	over 20 %

Forventet tap (EL): EL angir gjennomsnittlig årlig forventet tap over en konjunktursyklus. Er en gjennomsnittsforsynting til tap. Beregnes for hver enkeltkunde. Alle tap over null og opp til forventning, er å vurdere som en driftskostnad, og skal dekkes over driftsmarginen.

Uventet tap (UL): Er en beregning av tap utover forventet tap, og som banken må holde kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke. Størrelsen på behovet for økonomisk kapital vil avhenge av porteføljens sammensetning, modellens diskriminerende evne, kalibrering og valgt konfidensnivå.

Beregnet UL etter alliansens modell vurderes å være den beste tilgjengelige modelltilnærming for å beregne kapitalbehovet til dekning av bankens kredittisiko og benyttes som grunnlag for beregning av økonomisk kapital.

Risikoklasser

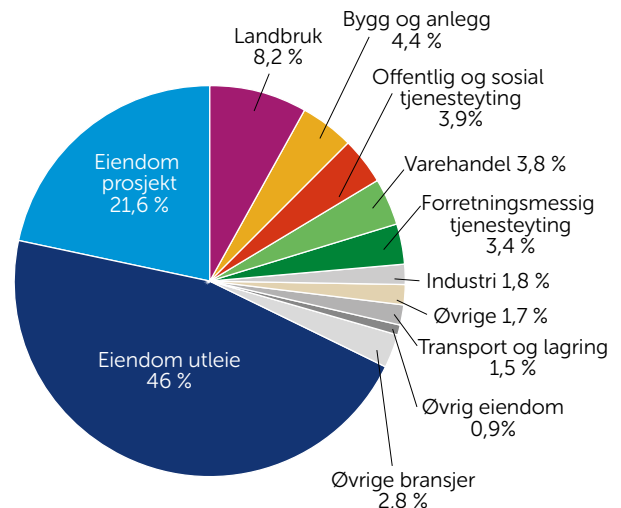
Risikoklasse	Nedre grense	Øvre grense
A	-	0,10 %
B	0,10 %	0,25 %
C	0,25 %	0,50 %
D	0,50 %	0,75 %
E	0,75 %	1,25 %
F	1,25 %	2,50 %
G	2,50 %	5,00 %
H	5,00 %	10,00 %
I	10,00 %	99,99 %

Risikoklasser på hovedgrupper. Grenser etter misligholds sannsynlighet(PD). Det er 9 friske klasser A-I, 2 klasser (J-K) for henholdsvis misligholdte og nedskrevne engasjementer. Klassen J gjelder engasjement med mislighold større enn kr. 1.000,- over 90 dager. J og K klassene er definert med PD 100 % i tråd med definisjon i kapitalkravsforskriften vedrørende IRB modeller.

PORTEFØLJEINFORMASJON

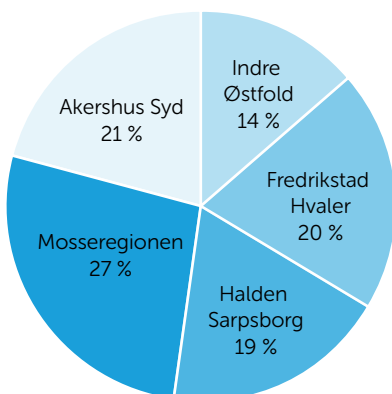
Informasjon om bankens kredittisiko omfatter beskrivelse av utlånsportefølje, tapsutsatte eller misligholdte engasjementer samt øvrig relevant informasjon knyttet til kredittisiko.

Totalt engasjement utlån fordelt på bransjer (konsern)

Konsern - fordelt på sektor og næring	Totalt engasjement		Utlån	
	2019	2018	2019	2018
Annen tjenesteyting	91 997	93 449	86 267	85 280
Bergverksdrift og utvinning	42 989	3 211	43 764	2 237
Bygge- og anleggsvirksomhet	1 419 490	1 359 853	987 728	1 096 391
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	40 000	45 000	41 909	46 768
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	135 808	115 473	99 365	96 616
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	175 635	51 449	44 486	51 656
Forretningsmessig tjenesteyting	67 636	78 396	45 862	63 189
Helse- og sosialtjenester	59 463	52 222	54 265	49 196
Industri	110 929	134 047	58 341	83 355
Informasjon og kommunikasjon	28 226	17 959	14 067	5 547
Internasjonale organisasjoner og organer	0	0	0	0
Jordbruk, skogbruk og fiske	524 114	516 006	481 172	462 034
Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	76 452	80 906	73 526	80 673
Lønnet arbeid i private husholdninger	8 156	5 997	8 545	6 232
Offentlig administrasjon og forsvar, og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	0	0	0	0
Omsetning og drift av fast eiendom	2 713 119	2 554 286	2 656 474	2 509 366
Overnattings- og serveringsvirksomhet	32 223	36 603	25 324	31 468
Transport og lagring	83 096	67 470	33 243	29 962
Undervisning	22 504	24 225	19 985	21 383
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	12 074	15 081	5 564	2 780
Varehandel, reparasjon av motorvogner	226 724	310 655	100 404	176 558
Sum næring	5 870 636	5 562 288	4 880 293	4 900 693
Lønnstakere o.l.	14 928 713	14 779 412	14 273 210	14 010 148
Sum brutto	20 799 349	20 341 700	19 153 503	18 910 841

Utlånsvolum inkludert boligkreditt fordelt på geografiske områder

Totalt engasjement fordelt etter risikoklasser (konsern)

Konsern - fordelt på risikogruppe	Totalt engasjement	
	2019	2018
Svært lav	9 304 664	9 500 335
Lav	5 426 059	4 815 713
Middels	4 842 406	4 472 403
Høy	566 359	659 631
Svært høy	551 188	820 723
Misligholdt og nedskrevne	108 674	72 895
Sum	20 799 349	20 341 700

Gjenstående løpetid pr. 31.12.2019

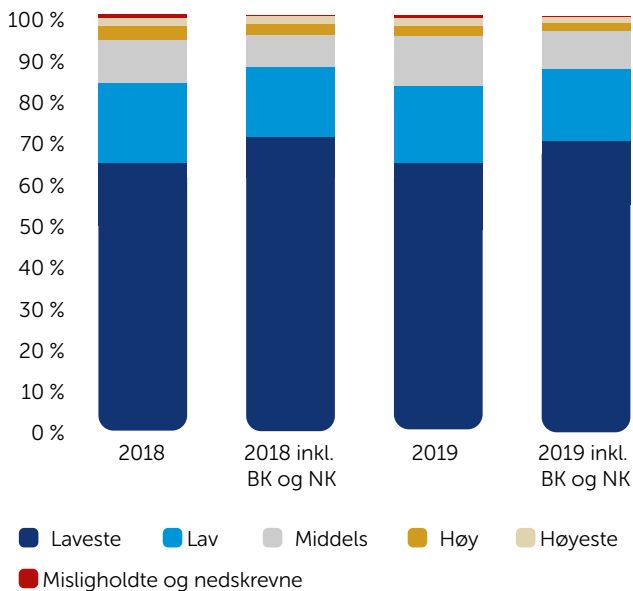
Morbank/konsern

Per 31.12.2019

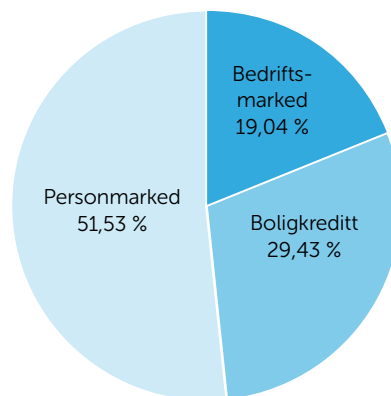
(i hele tusen kroner)

	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	4-5 år	over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSER							
Avdrag/forfall gjeld til kredittinstitusjoner	3 196	0	0	0	0	0	3 196
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder (bindingsprofil)	14 798 616	219 043	390 219	3 987	0	0	15 411 865
Renter på innskudd til kunder	0	2 281	2 815	1	0	0	5 097
Avdrag gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	435 000	2 110 000	2 100 000	0	4 645 000
Renter på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	59 659	85 574	160 833	45 832	0	351 898
Derivater	0	0	0	511	3 892	0	4 403
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	150 000	150 000	0	150 000
Renter på ansvarlig lån	0	2 046	3 375	6 375	0	0	11 796
Sum kontantstrøm forpliktelses	14 801 812	283 029	916 983	2 431 707	2 299 724	0	20 583 255

Total portefølje fordelt på risikogrupper med og uten portefølje overført til SpareBank 1 Boligkreditt(BK)og Sparebank 1 Næringskreditt(NK)

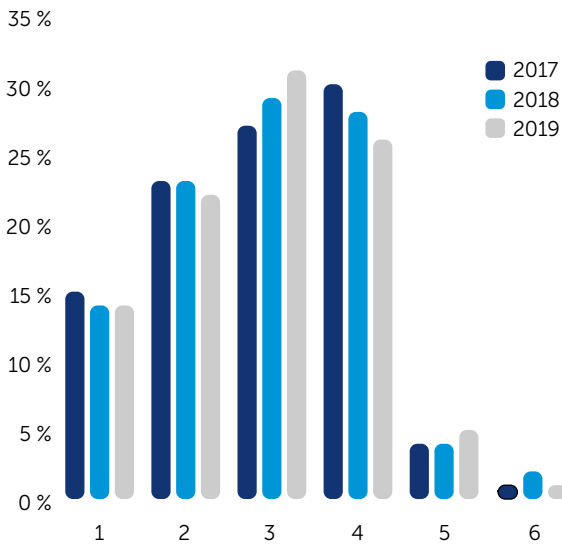
Fordeling total utlånsportefølje

Total portefølje har ca. 88 % av eksponeringen mot laveste og lav risikoklasse inkludert SpareBank 1 Boligkreditt (BK) og SpareBank 1 Næringskreditt (NK). Deler av boligfinansieringen blir overført til Boligkreditt og utvalgte engasjement i næringsporteføljen blir overført Næringskreditt. Banken forestår den daglige forvaltningen av

lånene som ligger hos Boligkreditt og Næringskreditt, og har rett til å ta engasjementet tilbake ved eventuelt mislighold. Banken eier en forholdsmessig andel av kredittelskapene, og holder kapital for den lange risikoen. Av den grunn er det i noen sammenhenger naturlig å se forvaltet portefølje i sammenheng.

Figuren viser totalt utlånsvolum fordelt på sikkerhetsklasser

Største delen av porteføljen er sikret med høy grad av kvalifisert sikkerhet. Rangering i klasse 1-3 tilsier full engasjementsdekning i et normalt marked. I klassene 1 og 2 ligger det en sikkerhetsmargin for realisasjon under sikkerhetsobjektene forventede markedsverdi. Fast eiendom utgjør den største delen av sikkerhetsdekningen.

NEDSKRIVNINGER OG TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Regnskapsstandarden IFRS 9 trådte i kraft fra og med 1. januar 2018. Denne erstattet tidligere regnskapsstandard IAS 39. Etter reglene under IAS 39 skulle nedskrivninger for tap bare finne sted da det var objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kreditttap (ECL). Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og leieavtalefordringer omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Forventet kreditttap er beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid, det vil si forskjellen mellom de kontraktmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den kontantstrømmen som banken forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet.

I tillegg til den generelle modellen er det egne prinsipper for utstedte, herunder reforhandlede lån som behandles som nye, og kjøpte lån hvor det er påløpt kreditttap ved førstegangs balanseføring. For disse skal det beregnes en effektiv rente som hensyntar forventet kreditttap, og ved endringer i forventede kontantstrømmer skal endringen diskonteres med den opprinnelig fastsatte effektive renten og resultatføres. For disse eiendelene er det derved ikke behov for å overvåke hvorvidt det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko etter førstegangs balanseføring da forventet tap over hele levetiden uansett skal hensyntas.

Nærmere beskrivelse av bankens nedskrivningsmodell
Tapsanslaget lages kvartalsvis, og bygger på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen. Tapsestimatene vil bli beregnet basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette vil danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn.

Trinn 1:

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3. I modellen forutsettes at kunder med PD på 0,6 % eller lavere kan kategoriseres som lav risiko og defineres som kategori 1 uavhengig av endring i PD.

Trinn 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi kontoer med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig.

Trinn 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler, som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse og hvor det er objektive bevis på tapshendelse på balansedato. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Dette er eiendeler som under gjeldende regelverk defineres som misligholdte og nedskrevne.

For ytterligere informasjon se note 4 og 11 i årsregnskapet

Tapsnedskrivning utlån

	Total balanseført tapsavsetning							
	2019				2018			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
IB 01.01.	25 805	27 961	19 617	73 383	25 450	25 666	16 476	67 592
Overført til (fra) Trinn 1	4 864	-4 776	-88	0	6 242	-5 463	-779	0
Overført til (fra) Trinn 2	-1 076	2 640	-1 564	0	-1 332	1 954	-622	0
Overført til (fra) Trinn 3	-255	-1 766	2 021	0	-218	-691	909	0
Nye utstedte eller kjøpte utlån	14 475	6 078	471	21 024	10 128	4 946	747	15 821
Økning i måling av tap	2 461	7 605	2 953	13 019	4 325	12 041	7 648	24 013
Reduksjon i måling av tap	-10 096	-5 935	-1 169	-17 201	-13 025	-5 416	-2 398	-20 839
Utlån som har blitt fraregnet	-10 132	-8 853	-1 823	-20 808	-5 763	-5 077	-1 247	-12 087
Konstaterte nedskrivninger	0	0	-609	-610	0	0	0	0
Innbetalinger på tidligere nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	-1 118	-1 118
UB Året 2 / 31.12.	26 046	22 954	19 808	68 808	25 805	27 961	19 617	73 383
herav lån til privatpersoner	7 952	16 697	10 808	35 457	7 964	20 340	8 698	37 003
herav lån til selskap og andre enheter med orgnr	13 782	5 780	9 469	29 031	15 584	6 745	10 831	33 161
herav ubenyttet, garantier og tilsagn	4 312	477	-468	4 320	2 257	875	87	3 219

Nedskrivninger, mislighold og resultatført tap

Resultatførte tap på utlån og garantier:	Året 2019	31.12.2018
Endring i nedskrivninger	-3 965	5 791
Konstaterte tap	2 611	2 740
Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	-630	-967
Andre korreksjoner/amortisering av nedskrivninger	-1 229	-1 168
Sum tap på utlån og garantier	-3 213	6 396

MOTPARTSRISIKO FOR DERIVATER

Derivater benyttes utelukkende i tilknytning til balanseprodukter. Markedsrisiko på derivatene blir håndtert og overvåket som en integrert del av porteføljestyringen. Derivater handles med flere motparter, og med de fleste motparter gjøres det også andre typer forretninger. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel med derivater inngår som en del av den totale kredittrisiko i konsernet.

Finansielle derivater pr. 31.12.19

Konsern/ morbank	<i>(i hele tusen kroner)</i>			<i>(i hele tusen kroner)</i>		
	31.12.2019			31.12.2018		
Til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi			Virkelig verdi		
	Kontraks- sum	Eiendeler	Forpliktelser	Kontraks- sum	Eiendeler	Forpliktelser
Renteinstrumenter						
Renteswapper fastrente utlån		4 374				
Renteswapper fastrente utlån	1 150 000	6 054	4 251	900 000	1 243	3 316
Renteswapper fastrente obl. lån						
Valutarenteswap obligasjoner						
Påløpte renter på rente- og valutaswapper		13 075	151		5 164	451
Sum renteinstrumenter		23 504	4 403		6 407	3 767
Renteinstrumenter sikring						
Renteswapper, nettoeffekt	900 000	- 3 141		355 000	4 916	- 1 007
Sum renteinstrumenter sikring		- 3 141			4 916	- 1 007
Sum alle renteinstrumenter		20 362	4 403		11 323	2 761

Konsernet har gjennomført en verdisikring av fastrente-innlån med en balanseverdi på kr. 900 mill.

Totalt er 2 lån sikringsbokført pr. 31.12.19. Innlånene sikres 1:1 gjennom eksterne kontrakter hvor det er samsvar mellom løpetid og fastrenten i sikringsobjektet og sikringsforretningen.

Det utarbeides kvartalsvis dokumentasjon på at sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er sikringseffektivt. Løpetiden og rentesatsen på fastrenteinnlånet og fastrentebenet i sikringsinstrumentet er identiske og det forventes derfor at sikringen vil være effektiv også i fremtiden.

Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak fra investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte driften, som innlån (funding) og rente- og valutahandel.

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis klassifiseres til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater, obligasjoner og rentefond klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Alle finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle instrumenter.

Gevinst eller tap på finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg, innregnes direkte i egenkapitalen og spesifiseres i oppstilling over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer. Se for øvrig note 28 og 29 i årsregnskapet for 2019 for mer detaljert beskrivelse av regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter.

STYRING OG KONTROLL

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i rammer vedtatt av styret gjennom markedsrisikostrategien hvor rammer for eksponering i rentebærende instrumenter, aksjer og valuta fremgår. Markedsrisikostrategien revideres årlig.

RENTERISIKO

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulik gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisiko kan splittes i fire elementer:

- Basisrisiko
- Administrativ renterisiko
- Rentekurverisiko
- Spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når rentekurven parallellforskyver seg.

Administrativ renterisiko oppstår på grunn av den tid det tar før renteendring inntreffer i markedet til konsernet har justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende ren-

te. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum 6 uker varslingsfrist ved renteøkning på utlån til kunder og 2 måneder ved rentereduksjon på innskudd.

Rentekurverisiko er risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring. Formålet med konsernets styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med konsernets risikoprofil, gjeldende rammer på området og forventninger til fremtidig renteutvikling. Styring av renterisikoen skal ta hensyn til alle elementer av renterisikoen.

Spreadrisiko er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserenter.

MODELLBESKRIVELSE OG ANVENDELSE

SpareBank 1 Østfold Akershus benytter Solvency II stressmodell for å beregne risikojustert kapital for markedsrisiko i obligasjonsporteføljen. Modellen er en statistisk modell hvor det gjøres spesifiserte endringer i kredittspreader basert på ratingklasser som vist i tabellen under. Hvert enkelt papir tillegges en risikoklasse og spreadendring basert på rating. Den relative spreadendringen i forhold til spot-nivå multipliseres med durasjonen for å få verdiendringer.

Kredittspreadendring per risikoklasse

Rating	Risiko-klasse ¹⁸	Spread endring
AAA	1	0,9 %
AA		1,1 %
A	2	1,4 %
BBB	3	2,5 %
BB	4	4,5 %
B eller lavere	5	7,5 %
Ikke ratet	-	3,0 %
Obligasjoner med Fortrinnsrett (AAA)	1	0,7 %
Obligasjoner med Fortrinnsrett (AA)	1	0,9 %

Kilde: Finanstilsynet, Modul for markedsrisiko

AKSJERISIKO

Aksjerisiko måles i forhold til eksponering i aksjer, andeler, egenkapitalbevis eller aksjefond. Styring og oppfølging av risikoområdet tar utgangspunkt i eventuell vedtatt ramme for eksponering i omløpsaksjer i tillegg til retningslinjer gitt i lover og forskrifter. Rammene overvåkes med basis i eksponering i alle typer aksjeposter; omløpsaksjer, anleggsaksjer eller aksjer i selskap som vurderes som strategiske posisjoner for banken eller der de er tilgjengelige for salg. SpareBank 1 Østfold Akershus har pr. 31.12.19 kr. 77,7 mill. i Sparebanken Østlandet som er tilgjengelig for salg.

VALUTARISIKO

SpareBank 1 Østfold Akershus er ikke valutabank og er som følge av dette i hovedsak eksponert mot valutarisiko ved kontante valutabeholdninger. Eventuelle valutaeksponeringer på finans/fundingområdet skal swappes til norske kroner i henhold til styrebeslutning.

DERIVATER

Banken inngår derivatavtaler i praksis utelukkende i forbindelse med handel av underliggende lån eller obligasjonsinvesteringer ut fra sikrings- eller risikostyringshensyn. Avtaler inngås kun med kredittgodkjente motparter. Banken har ingen tradingportefølje av derivater. Markedsrisikoen på derivatene blir håndtert, overvåket og kontrollert som en integrert del av porteføljens markedsrisiko.

RAMMER, OVERVÅKNING OG RAPPORTERING

Markedsrisikoen styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret, samt løpende analyser av utestående posisjoner. Rammene for eksponeringer gjennomgås og fornyes minimum årlig. Det foretas kvartalsvis risikorapportering på rammer til styret og realiteten i eventuelle brudd vurderes og kontrolleres av uavhengig part.

PORTEFØLJEINFORMASJON

Egenkapitalposisjoner i handelsporteføljen (primært langsiktige investeringer) er regnskapsmessig klassifisert som finansielle eiendeler og ført til virkelig verdi over resultatet. Posisjoner utenfor handelsporteføljen er klassifisert som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg. (TFS). Endringer

Spesifikasjon av aksjer og andeler

Aksjer og andeler

(tall i hele tusen)

	Morbank/konsern	
	2019	2018
Til virkelig verdi over resultat		
– Børsnoterte	80 809	72 802
– Unoterte	834 312	690 872
Sum aksjer og andeler	915 121	763 674

i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS resultatføres over utvidet resultat.

METODIKK OG VURDERINGSKRITERIER

Markedsrisiko er beregnet etter regelverket fastsatt i kapitalkravsforskriften – posisjonsrisiko for egenkapital og gjeldsinstrumenter. Beregningsgrunnlaget for kapitalbehovet har basis i markedsverdien på de enkelte instrumentene multiplisert med angitte risikovekter fastsatt i forskriften.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko omhandler risikoen for tap som følge av:

- **Mennesker:**
Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- **Systemer:**
Svikt i IKT og andre systemer
- **Eksterne årsaker:**
Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

STYRING OG KONTROLL

Operasjonell risiko er en risikotype konsernet i størst mulig grad ønsker å ha kontroll på. Ved oppbygging av internkontroll benyttes risiko- og sannsynlighetsvurderinger for å fastsette nivå på kontrollomfanget. Operasjonell risiko styres gjennom et eget rammeverk tilknyttet en kvalitetsmodell. I kvalitetsmodellen inngår en rekke ulike elementer:

IDENTIFISERING AV RISIKO

Det gjennomføres årlig en risikovurdering av de vesentlige forretningsområdene/prosessene i konsernet. Resultatet av disse viser at konsernet har tilfredsstillende styring og kontroll på den operasjonelle risikoen. Risikovurderingen av forretningsområdene/prosessene gir god informasjon og oversikt over eventuelle forbedringsområder, tiltak iverksettes fortløpende innenfor de områdene der forbedringsområder identifiseres.

Avdeling Risikostyring/Compliance har ansvaret for løpende uavhengige overvåking av operasjonell risiko. Konsernet har etablert en egen database for registrering av uønskede hendelser. Operasjonelle hendelser registreres og forbedringstiltak vurderes og igangsettes der dette finnes hensiktsmessig. Generelt foretas i tillegg løpende gjennomgang av anbefalinger fra Intern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

ÅRLIG LEDERBEKREFTELSE

Det gjennomføres en årlig lederbekreftelse hvor det rapporteres oppover i organisasjonen om kvaliteten i internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på

identifiserte områder. Bekreftelsen er inndelt i fire områder; a) strategi, policy og rutiner, b) lover og forskrifter, c) kompetanse, d) organisasjon.

MINIMUMSKRAV TIL ANSVARLIG KAPITAL

Konsernet benytter basismetoden ved beregning av kapitalbehov for operasjonell risiko. Minimumskravet til ansvarlig kapital for operasjonell risiko fremkommer da som 15 % av gjennomsnittlig inntekt de foregående 3 år.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og /eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Risikokategorien handler ikke primært om å ha tilstrekkelig egenkapital til å tåle tap, men mer om å ha tilstrekkelig med likvide midler til å dekke inn de forpliktelser som kommer til forfall.

STYRING OG KONTROLL

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategien. Denne setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig finansiering, størrelsen på likviditetsreserven og lengden på den tidsperioden konsernet skal være uavhengig av ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet. Likviditetsstrategien vedtas av styret og revideres ved behov, minimum årlig. I tilknytning til likviditetsstrategien er det etablert beredskapsplan for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige finansmarkeder. Det benyttes stresstester som analyserer konsernets likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på ekstern funding (se nedenfor).

PORTEFØLJEINFORMASJON

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Konsernet har en robust finansiering og en likviditetssituasjon som gjør at banken kan opprettholde ordinær drift i 15 måneder uten å refinansiere bankens låneforfall.

Konsernets gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var ved utgangen av 2019 på 4.067 mill. kr (5.047 mill. kr). Konsernet har i tillegg ansvarlig lån på til sammen 150,7 mill. kr (150,9 mill. kr). Videre er ett fondsobligasjonslån på 150 mill. kr. (150 mill. kr) klassifisert som egenkapital. Den vektete gjennomsnittlige løpetiden på innlånsporteføljen er nå på 2,75 år.

SpareBank 1 Østfold Akershus har i 2019 opprettholdt ratingen på 'A' med «stabile utsikter» av Ratingbyrået Nordic Credit Rating.

Endringer i de markedsmessige forholdene har over tid økt nytten av å være tildelt en offisiell rating.

Ratingen bygger opp under konsernets visjon om å være regionens anbefalte finanshus som tilbyr kundene konkurransedyktige finansielle produkter og tjenester.

Figuren under viser finansieringskilder (eksklusive boligkreditt) og innlånsporteføljens forfallsstruktur per 31.12.19. Beløp i hele millioner.

LIKVIDITETSUTVIKLING OG STRESSTESTER

Likviditetsreserven inneholdt ved årsskiftet kontanter og låneadgang i Norges bank, udisponerte trekkrettigheter og tilrettelagte lån for salg til SpareBank 1 Boligkreditt.

Bankens rammeverk for styring av likviditetsrisikoen skal gjenspeile bankens lave risikoprofil på området.

Stresstesting av likviditet gjennomføres og presenteres for styret kvartalsvis. Likviditetsstrategien sier at konsernet skal overleve 12 måneder i en normalsituasjon og 3 måneder ved en stor krise i banken.

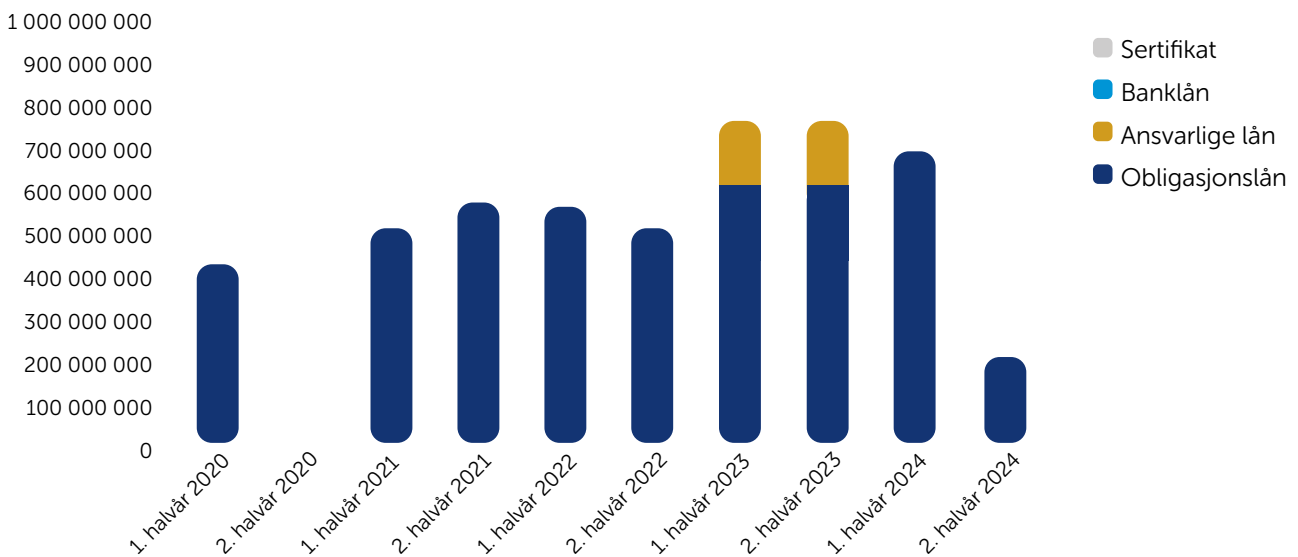
Nedenfor følger en oppsummering av hvilke hovedparametre som stresstestes i de ulike scenarioene:

- 15 største innskudd
- Volum innskudd med saldo over 2 mill.kr
- Volum innskudd under 2 mill.kr
- Markedsverdi av likviditetsporteføljen
- Økning av trekk på innvilgede rammer og kreditter
- Påvirkning i vekstbilde for kreditt- og innskuddsvolum
- Utvikling i overførte volumer til SpareBank 1 Boligkreditt AS

Stresstesten viser at banken vil overleve i en normalsituasjon i mere enn 24 måneder og 9 måneder under stor krise i bank og marked. I begge stresstestene er det forutsatt at klargjorte lån for overførsel til Boligkreditt kan generere funding. Enten som ordinær overførsel til SpareBank 1 Boligkreditt eller ved at SpareBank 1 Østfold Akershus overfører lån til SpareBank 1 Boligkreditt og kjøper OMF i SpareBank 1 Boligkreditt som kan deponeres i Norges Bank. Dette tar noe tid og derfor øker likviditeten etter 1 mnd.

Begge scenarier legger til grunn budsjettert innskudds og utlånsvekst.

Forfallsstruktur pr 31.12.19

Overlevelsessevne scenarier (netto refinansiering etter tiltak)	7 d	1 mnd	3 mnd	6 mnd	9 mnd	12 mnd	15 mnd	18 mnd	24 mnd
Ordinær drift	2 610	2 515	3 678	4 284	5 250	6 364	5 518	5 150	4 214
1a – Sviktende refinansiering	8 273	8 248	8 198	7 688	7 599	7 539	6 986	6 912	6 563
2a – Middels krise i marked	5 425	5 181	4 886	4 143	3 635	3 296	3 295	1 972	925
2b – Middels krise i banken	8 258	7 568	7 014	6 403	6 235	6 123	5 548	5 365	4 991
3a – Stor krise i marked	3 983	3 645	3 317	2 427	1 754	1 305	267	- 294	- 1 615
3b – Stor krise i banken	8 243	6 880	5 906	5 000	4 716	4 354	3 669	3 445	3 022
4a – Middels krise i bank og marked	5 425	4 735	4 181	3 557	3 332	3 115	2 491	2 267	1 843
4b – Stor krise i bank og marked	3 983	2 656	1 748	841	507	95	- 590	- 814	- 1 238

LCR OG NSFR

Bankens likviditetsstrategi angir rammene for likviditetsindikatorverdiene. Gjeldende rammer er vedtatt i desember 2019. Pr 31.12.2019 rapporterte banken et nivå LCR og NSFR på hhv. 152 % og 123 %

DIVERSIFISERING- OG FORFALLSTRUKTUR

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Totale innlån utgjør 4,677 milliarder kroner ved utgangen av 2019. Banken har overført 9,0 milliarder SpareBank 1 Boligkreditt AS og 0,28 milliarder kroner til SpareBank 1 Næringskreditt pr 31.12.2018.

INFORMASJON OM OVERFØRINGER AV LÅN TIL SPAREBANK 1 BOLIGKREDITT AS

SpareBank 1 Østfold Akershus hadde pr 31.12.19 overført 32,5 % av bankens totale utlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt. SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen.

SpareBank 1 Østfold Akershus har en eierandel på 4,52 % per 31.12.2019. Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av boliglån til konkurransedyktige priser. Obligasjonene til SpareBank 1 Boligkreditt AS har en rating på Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007.

Som en del av alliansen kan SpareBank 1 Østfold Akershus overføre utlån til foretaket, og som en del av bankens finansieringsstrategi er det overført utlån til foretaket. Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 70 % av takst. Overførte lån er juridisk eid av Sparebank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Østfold Akershus har, utover forvaltningsrett, rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. SpareBank 1 Østfold Akershus forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overført og kostnadene i selskapet.

Mottatt vederlag for lån overført fra SpareBank 1 Østfold Akershus til SpareBank 1 Boligkreditt AS tilsvarer nominell verdi på overførte utlån.

SpareBank 1 Østfold Akershus har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære

ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt AS holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall at SpareBank 1 Østfold Akershus vil rapportere noe engasjement knyttet til denne likviditetsfasiliteten.

Eierrisiko

I eierrisikoen inngår risikoen for tap av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet gjennom det felleseide holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Gruppen eies av SpareBank 1 Østlandet, SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, Samarbeidende Sparebanker AS, samt Landsorganisasjonen/fagforbund tilknyttet LO. Styring og kontroll tilknyttet investeringer i alliansesamarbeidet ivaretas i hovedsak gjennom bankens eierskap og styrepresentasjon i Samarbeidende Sparebanker AS.

BNBank ASA, SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt, SpareBank 1 Kredittkort AS, SpareBank 1 SMN Finans:

Selskapene er forholdsmessig konsolidert og kapitalbehovet beregnes av konsolidert beregningsgrunnlag. SpareBank 1 Østfold Akershus sin eierandel i selskapene og dermed andel av pilar 2 kravet i de konsoliderte selskapene settes av som pilar 2 krav i bankens egen beregning.

DATTERSELSKAP

SpareBank 1 Østfold Akershus har følgende heleide datterselskap:

- EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS
- Varnaveien 43 E Kontor AS
- Nekor Gårdselskap AS og
- Våler Park AS

Disse selskapene konsolideres både regnskapsmessig og for kapitaldekningsformål.

FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET

SPAREBANK 1 GRUPPEN AS

SpareBank 1 Østfold Akershus har en eierandel på 3,04 % i SpareBank 1 Gruppen gjennom sin indirekte eierandel i Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar). Eierandelen i SamSpar er på 15,6 % og SamSpar eier 19,5 % av SpareBank 1 Gruppen AS.

Eierrisikoen i SpareBank 1 Gruppen, kan også kan defineres som forsikringsrisiko. Det er selskapets faktiske solvenskapital og solvenskapitalkrav som gjør grunnlaget for beregnet kapitalbehov. Beregningen hensyntar SpareBank 1 Østfold Akershus sin eierandel i selskapet gjennom Samarbeidende Sparebanker AS.

BNBANK ASA

SpareBank 1 Østfold Akershus har en eierandel på 2,52 % i BNBANK ASA.

Disse selskapene innarbeides regnskapsmessig etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. I kapitaldekningsberegningen til morbanken og på konsern gjøres det fradrag for investeringen i disse selskapene i ren kjernekapital gjennom fradrag for ikke vesentlig investering i andre finansinstitusjoner. I 2018 ble det utarbeidet kapitaldekning på morbanknivå og på morbanknivå med forholdsmessig konsolidering av disse selskapene ved utarbeidelse av kapitaldekningen. Fra og med 2. kvartal 2019 er det utarbeidet kapitaldekning på morbanknivå, på konsernnivå og på konsernnivå forholdsmessig konsolidert.

SpareBank Østfold · Akershus

Varnaveien 43E, 1526 Moss
Postboks 130, 1501 Moss
Telefon: 915 057 00
E-post: kontakt@sparebank1oa.no
www.sparebank1.no/ostfold-akershus